

ОГЛЯД ПРОВЕДЕНОГО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНКУРСУ ЕСЕ УЧНІВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ «МІЙ ШЕВЧЕНКО» (2023)

Конкурс есе учнівської та студентської молоді «Мій Шевченко» було започатковано у 2018 р. за ініціативи громадської організації «Інноваційні обрії України» та присвячено Шевченківським дням. Співорганізаторами конкурсу традиційно виступали заклади вищої освіти м. Мелітополя.

Метою конкурсу є популяризація творчої спадщини Тараса Шевченка, актуалізація пам'яті про Кобзаря та його ролі у закладанні духовних основ української нації, утвердження морально-етичних заповідей митця як важливого чинника консолідації суспільства, національно-патріотичне виховання здобувачів середньої, професійної та вищої освіти, збереження і розвиток інтелектуального потенціалу України, підтримка і стимулювання талановитої молоді і творчої праці педагогів.

Тема конкурсу «Мій Шевченко» передбачає висвітлення учасниками особистого сприйняття постаті Т. Шевченка, його творчості та значення в сучасному житті українців. При цьому назви робіт і творча форма подання можуть варіюватись.

Від 2018 р. конкурс значно еволюціонував і на сьогодні з регіонального перетворився на всеукраїнський. У 2018 р. учасниками конкурсу стали 36 осіб – здобувачі загальної, професійної та вищої освіти м. Мелітополя, Мелітопольського району, Оріхівського району Запорізької обл. та м. Вовчанськ Харківської обл. Були визначені переможці у двох категоріях «Учнівська молодь» та «Студентська молодь» та лауреати в окремих номінаціях.

У 2019 р. конкурс набув іншого формату: учасники подавали наукові проекти на тему «Творчість Т.Г. Шевченка в загальноєвропейському контексті». Учні та студенти шкіл, професійних училищ та закладів вищої освіти презентували свої науково-популярні напрацювання щодо дослідження епістолярію, живописної та літературної спадщини Кобзаря, його місця у сучасній культурі. Із 54 проектів було обрано переможців у категоріях

«Учнівська молодь» та «Студентська молодь» та лауреатів в окремих номінаціях.

У 2020 р. конкурс есе остаточно утвердився у форматі проведення і значно розширив свої межі. Участь у ньому взяли більше 80 здобувачів освіти різних рівнів із Запорізької, Харківської, Херсонської, Донецької, Київської та Сумської областей. Переможці визначались у чотирьох категоріях: «Учні середніх класів», «Учні старших класів», «Студенти закладів освіти I-II рівня акредитації» та «Студенти закладів освіти III-IV рівнів акредитації». У межах кожної з категорій було виділено також лауреатів у окремих номінаціях, визначених членами журі.

У 2022 р. учасниками стали 76 учнів загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, гімназій та 36 здобувачів професійної та вищої освіти із 9 областей України: Запорізької, Херсонської, Донецької, Сумської, Харківської, Івано-Франківської, Львівської, Дніпропетровської, Полтавської.

Найкращі есе друкуються у збірнику ГО «Інноваційні обрії України» в рубриці «Огляди. Рецензії. Публіцистика» або видаються окремими збірками з метою поширення сучасного сприйняття постаті митця, близького молоді, та подальшого зацікавлення до участі у конкурсі. Уся інформація про Конкурси різних років відтворена на офіційному сайті ГО «Інноваційні обрії України» <http://obrii.org.ua/konkurs>.

Цього року Громадська організація «Інноваційні обрії України» вп'яте проводить конкурс есе учнівської та студентської молоді «Мій Шевченко», але вже на Всеукраїнському рівні, долучаючи до нього здобувачів загальної, професійної та вищої освіти, тим самим пропагуючи українське слово, патріотично налаштовуючи юне покоління, возвеличуючи Кобзаря як символ нашої духовності. У 2023 році заплановано ювілейний конкурс, присвячений розумінню творчості Тараса Шевченка представниками молоді в умовах воєнного часу в Україні.

Національно-патріотичне виховання сучасної молоді культивує кращі риси української ментальності – працелюбності, свободи, справедливості, доброти, чесності, гуманізму. Беручи участь у такому конкурсі, здобувачі освіти усвідомлюють взаємозв'язок між

індивідуальною свободою, правами людини та її громадянською відповідальністю.

Конкурс мав на меті популяризацію творчої спадщини Тараса Шевченка, актуалізацію пам'яті про Кобзаря та його ролі у закладанні духовних основ української нації. Цього року до участі в Конкурсі долучилось 3309 учасників.

Учасники були розподілені на 4 категорії:

- 5-8 кл.;
- 9-11 кл.;
- коледжі (заклади освіти професійної/професійно-технічної, фахової передвищої освіти);
- заклади вищої освіти.

За результатами на всеукраїнському рівні маємо 331 переможця з усієї України:

5-8 кл. 1452 учасника – 145 переможців

9-11 кл. 1191 учасник – 119 переможців

Коледжі 466 учасників – 47 переможців

Заклади вищої освіти 200 учасників – 20 переможців

До Всеукраїнського конкурсу есе учнівської та студентської молоді долучились 2823 вчителя/викладача. У Конкурсі представлено 2983 заклади освіти загальної середньої освіти, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти.

Додатково членами журі були визначені номінанти, чії роботи визнані кращими! Усього за усіма категоріями маємо 205 номінантів.

У 2023 року команда членів журі Конкурсу складалась із 17 осіб, які за короткий термін роботи перевірили велику кількість робіт, що були надіслані конкурсантами. Поспілкувавшись із фахівцями в царині мови, літератури, культури та історії, маємо певні позитивні моменти Конкурсу та можемо виокремити негативний досвід. Тому, закликаємо до розуміння та усвідомлення вагомості та потрібності подібних конкурсів, що мотивує здобувачів освіти рухатись вперед.

Тетяна ШАРОВА, голова Правління ГО «Інноваційні обрії України», доктор філологічних наук, професор Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»:

Злагоджена робота потужної команди-однодумців оргкомітету та членів журі дозволила організувати та провести конкурс всеукраїнського рівня в умовах воєнного стану в Україні. Саме тоді, коли лунала сирена, у той час, коли треба було йти в укриття від масованих ракетних ударів РФ, ми мужньо трималися, бо віримо в перемогу нашої держави!

Усі здобувачі освіти, які дотримались умов Конкурсу, були допущені до Конкурсу, про що свідчив реєстр учасників, оприлюднений на сайті громадської організації «Інноваційні обрії України».

Кожна робота здобувача освіти перевірялась трьома членами журі. Регулярно проводились робочі наради із членами журі, що дозволило здійснити швидку перевірку 3009 конкурсних робіт.

Цікаво, що цього року активними були різні рівні закладів освіти, починаючи від загальної середньої освіти та звершуючи вищою школою. Однак Конкурс показав, що на сьогодні ми можемо виокремити позитивні моменти його проведення:

1. Мотивація здобувачів освіти до національно-патріотичного виховання;

2. Можливість висловити власну думку та бути почутим;

3. Бажання долучатись до інтелектуальних змагань на всеукраїнському рівні;

4. Можливість представити власний заклад освіти, де навчається здобувач освіти;

5. Використання креативного підходу до відтворення думок (форма твору, ілюстрації, технічне оформлення);

6. Бачення власного ідейного натхненника та розуміння спадщини класиків української літератури.

Поряд із позитивним баченням Конкурсу, виокремлюємо недоліки, що змушували оргкомітет постійно гуртуватися та приймати спільні із членами журі рішення:

1. Невідповідність технічному оформленню;

2. Недотримання вимог Конкурсу (у тому числі дедлайну);

3. Невідповідність форми по відношенню до змісту есе;

4. Недотримання академічної доброчесності;

5. Оформлення роботи нашивкоруч тощо.

Розуміємо, що визначення позитивних переваг над недоліками превалює, однак оргкомітет Конкурсу має рухатись і вносити корективи по відношенню до усунення недоліків. Вбачаємо за потрібне внести зміни в Положення про всеукраїнський конкурс есе учнівської та студентської молоді «Мій Шевченко», чітко прописавши неточності, або ті моменти, що є незрозумілими Конкурсантам та їх керівникам.

На засіданні оргкомітету було прийнято рішення відзначити усіх учасників, але на сьогодні вбачаємо в тому певне навантаження на організаторів, натомість послаблення для керівників. Констатуємо в цьому аспекті той факт, що здобувачі освіти (наприклад, 5 кл.) за допомогою батьків відправляли конкурсні роботи, та, відповідно, мають перемогу в Конкурсі, а вчитель, отримує подяку за підготовку переможця, навіть не знаючи про таку потужну роботу з боку здобувача та його батьків. Поряд із тим, є роботи конкурсантив, що справді до останнього подиху контролювали та супроводжували весь процес Конкурсу. Таким вчителям, викладачам та наставникам хочеться сказати велике «спасибі»!

У 2023 році відповідно до спільного рішення оргкомітету та членів журі було прийнято рішення про те, аби відзначити заклади освіти, від яких на адресу Оргкомітету надійшло 5+ конкурсних робіт. За такою потужною роботою вбачає вчителів, викладачів, керівників та наставників, а також здобувачів освіти, які не є байдужими до подій сьогодні в нашій державі.

Аліна ЗЕМЛЯНСЬКА, співзасновниця ГО «Інноваційні обрії України», кандидат філологічних наук, доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного.

Конкурс есе «Мій Шевченко» з кожним роком набирає все більших обертів, росте, розвивається. Будучи започаткованим для студентів університету та випускників шкіл одного міста і прилеглого району, на сьогодні конкурс охопив усі області України та м. Київ, а вікові категорії учасників набули меж від учнів початкової

школи до магістрів закладів вищої освіти. Діти, які розпочинали з нами п'ять років тому, вже є випускниками цього року, але так само віддано намагаються висловити свої міркування про важливість Шевченка в сьогоднішній та їхньому особистому житті.

Серед позитивних аспектів конкурсу я б виділила такі:

1. Конкурс есе, саме цієї більш-менш довільної форми висловлення власних думок, поглядів, почуттів, змушує молодь – оту, з «кліповим», поверховим сприйняттям реальності та швидким темпом існування, спілкування, мислення – зупинитись, сконцентруватись і визначити для себе роль традиційних українських культурних цінностей у їхньому особистому просторі, на життєвому шляху. Значна кількість конкурсних робіт починається з фрази на кшталт: «Прочитав тему конкурсу «Мій Шевченко» і замислився: а який він для мене? який він, «мій» Шевченко?»

2. Конкурс 2023 року позначений воєнним часом, що, безумовно, було відчутно в кожній роботі здобувачів. Позитивом є те, що ми спільно в такий спосіб означуємо нові культурні маркери, які б були зрозумілі всім українцям сучасності, або громадянам України інших національностей, які залишаються вірними своїй державі. Ці маркери/символи/лозунги «оживлюють» історію українського народу, його культуру, наповнюють винятковим глибоким значенням. Не випадково багато учасників посилались на цитату І. Драча про необхідність зняти з Шевченка шапку й кожуха. Тепер національний символ закарбовується в пам'яті молодого покоління в іншому амплуа: він у камуфляжі, з джавеліном у руках, з шинами на Майдані Незалежності, з простріленою скронєю в Бородянці тощо. Образ страждальця змінився на образ борця, та ще переможця. Топ цитат митця, використаних в есе, очолює рядок: «Борітеся – поборете!».

3. Шевченко єднає. Цього року на конкурс надійшло більше 3000 робіт: до організаторів звертались мами, бабусі, брати й сестри дітей, які хотіли взяти участь, але стикались із якимись технічними проблемами, активізувались вчителі шкіл й викладачі закладів професійної, фахової передвищої та вищої освіти, які на початковому етапі провели відбіркові тури у своїх закладах освіти, комісіями відбирали кращі роботи, постійно контактували зі своїми вихованцями. Так само члени журі з різних куточків України активно

обговорювали в чаті організаційні моменти, конкурсні роботи і головне – Шевченка та його сприйняття. Це як можливість виговоритись одне одному, знайти однодумців, відчувати підтримку близьких по духу людей.

4. Цей пункт буде водночас і визначником негативних сторін конкурсу. Захід став свого роду «лакмусовим папірцем» освітнього процесу. Він показав, що розкривати особливості особистого життя генія у закладах освіти варто обережно, дозовано, випереджаючи можливі негативні наслідки впливу інформації з неконтрольованих джерел з інтернету. На жаль, намагаючись «осучаснити» для себе митця, деякі діти кидаються в крайнощі, змальовуючи поета гультьєм, пияком, людиною суперечливих поглядів на історію України тощо. В цьому аспекті важливою є відповідальність керівників, які не просто не пояснили дитині помилковість чи категоричність її суджень, а й допустили такий текст на публічний конкурс.

БІЛЯЦЬКА Валентина Петрівна – член ГО «Інноваційні обрії України», доктор філологічних наук, професор кафедри філології та мовної комунікації Національного технічного університету «Дніпровська політехніка».

Цьогоріч для мене вшанування великого Пророка України продовжувалося протягом трьох тижнів, брала участь у перевірці робіт Всеукраїнського конкурсу есе «Мій Шевченко». Сьогодні, «во врем'я люте», як ніколи, нам усім потрібні твори Кобзаря, щоб вчитися осмислювати, відстоювати і любити Україну. В інформаційному листі було зазначено, що в есе має бути розкрито особисте сприйняття постаті Т. Шевченка, його творчості або значення в сучасному житті українців. Враження від особистих думок конкурсантів важко передати. Яка ж мудра і талановита наша молодь: «У нас є Шевченко! Геній, що позбавив нас комплексу меншовартості. Батько, що опікується сиротами і вдовами. Отаман, який запалює в чоловіках козацький драйв. Наставник, який радить учити уроки історії».

Захоплювалася есе учнів 9-11 класів, у них і художня інтерпретація дум, творів («Давидові псалми», «І Архімед, і Галілей»), біографії, мрій Шевченка, і пророчі ідеали майбуття України, і

розкриття генетичного коду, топографії слова Кобзаря. Провіряла кросворди, власні вірші, акровіри («Заповіт»), прозу. Відчувається велика й наполеглива праця вчителів і так хочеться бачити цих учнів у студентській філологічній родині.

З усіх перечитаних мною есе найбільше йшлося про силу Шевченкового слова в наші дні, про сучасне осмислення постаті Шевченка, про Кобзаря як духовного символу свободи й незалежності, коментарі рядків, у яких сила, віра, про враження від побаченого: «Перед моїми очима картина, якої я ніколи не забуду: бюст Шевченка, на якому поета у шапці похилена прострелена голова. Він ніби теж сумує і перебуває в глибокій скорботі від побаченого та почутого... Я вірю, Т.Г. Шевченко підніме похилену голову і радітиме перемозі разом з нами, пишаючись усім українським народом!».

Вражає віра молодого покоління в пророцтво слова Шевченка, що на оновленій землі «врага не буде, супостата, а буде син, і буде мати, і будуть люде на землі»:

«Адже зараз наші славні воїни ЗСУ захищають свободу зі зброєю в руках. Інші борються з інформаційною війною. Хтось дбає про біженців, купує їм необхідні речі та їжу, створює прихистки. Хтось допомагає грошима та закупає необхідне, евакуйовує, рятує з-під завалів. Хтось дбає про своїх близьких і вже будує план відновлення. І всі подвиги завдяки духовній силі та вірі, яких нас вчить до сьогодні Тарас Шевченко».

«Ми сьогодні обійнялися, Тарасе. Об'єдналися так, як ніколи досі. Хтось зі зброєю в руках відбиває ворога від наших кордонів, хтось рятує з-під завалів людей, хтось допомагає біженцям, дістає їм їжу, речі, хтось доставляє харчі, медикаменти воїнам на передову. Усі дії дуже важливі, аби побачити нашу перемогу і відбудувати неньку-Україну. Все буде Україна!»

«Жовто – блакитний стяг. Золотий тризуб. Воля. Україна...

Це – мій Шевченко!

Дев'яте березня. Сирена. Тривога. Безсоння. Ракети над Україною. Вистоїмо.

Це – мій Шевченко!

Камуфляж. Бронежилет. Автомат у руках. Полум'яний погляд. Біля серця – «захалавна» книжечка «Кобзар»....

Це – правнук мого Шевченка».

Після таких думок про недоліки, про відверто слабкі, поверхові роботи з граматичними помилками не хочеться говорити, очевидно не всі учасники і їхні керівники вчиталися у зміст вимог конкурсу й, відповідно, надіслали «есе», яке соромно читати. Сподіваюся, що громадська організація «Інноваційні обрії України» на чолі з Тетяною Михайлівною Шаровою буде більш вимогливою щодо дотримання умов конкурсу учасниками в наступному році.

ДЕРКАЧОВА Ольга Сергіївна – член ГО «Інноваційні обрії України», доктор філологічних наук, професор кафедри педагогіки початкової освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Це був наймасштабніший конкурс, який мені доводилося коли-небудь «журити», адже у ньому взяло участь 3309 учасників.

І це перший позитивний момент, оскільки така велика кількість охочих розповісти світові про свого Шевченка свідчить про небайдужість до свого, рідного, про розуміння, що свою культуру потрібно шанувати, про оте відчуття, що коли тобі важко і страшно, потрібно шукати точку опори у рідному: рідній культурі, рідній літературі, рідному Шевченкові.

Я мала гарну нагоду та честь читати учнівські роботи, а також есе студентів коледжів та університетів, тому можу відзначити ще один позитивний момент: розуміння учнями та студентами актуальності Шевченка, необхідності повернення до нього та переосмислення. У цьому є найбільша важливість нашого поета: він немов росте разом із тобою, змінює тебе та твій світогляд, але залишається незмінно присутнім у твоєму житті.

Третій позитив проведення такого конкурсу – пригадування, коли ти вперше почув про Шевченка, вперше прочитав його поезію, вперше подивився на одну із його картин, вперше відвідав музей чи стояв біля пам'ятника. Пам'ять важлива, і ми в цьому тепер переконуємося щодня, як і в тому, що наша пам'ять Шевченкового слова незнищенна.

Ще один позитив – це свобода: в інтерпретаціях, формі, змісті, де незмінними залишаються любов та пошанівок Тараса Шевченка;

адже завданням було представити власного Шевченка, а те, як це зробити, обирали самі конкурсанти та конкурсантки.

Проте варто сказати і про кілька недоліків, які ускладнювали нашу роботу. Найперший – це крадіжка. Так, саме крадіжка, адже привласнення чужих думок, говоріння про іншого Шевченка як про свого інакше й не назвеш. У мене виникало єдине питання: списати, щоб що? Це ж конкурс, участь у якому не є обов'язковою, ти не зобов'язаний говорити і писати, якщо поки що не знаєш, про що та як. Таке ж питання виникало і тоді, коли я читала роботи, подані на відчипного. Для чого отой поспіх, недбалість? Це ж не тільки неповага до Шевченка, до роботи членів журі, а й у першу чергу, до самого себе. Якщо не маєш що сказати, то краще промовчати. Хтозна, можливо, наступного конкурсу, а він обов'язково буде, адже став невід'ємною частиною заходів, що сприяють пам'яті та пошанівку одного з найвідоміших та найвидатніших українців, знайдуться ті важливі власні слова про свого Шевченка...

ДИБОВСЬКА Олеся Володимирівна – член ГО «Інноваційні обрії України», кандидат філологічних наук, заступник директора з навчально-виховної роботи Початкової школи імені Софії Русової Івано-Франківської міської ради.

Всеукраїнський конкурс есе «Мій Шевченко» викристалізував ключові підходи до розуміння творчості Тараса Шевченка молодим поколінням, водночас ставши певною мірою терапевтичним письмом, висловленням вголос наболілого у проведених паралелях сучасної боротьби українців за власну незалежність. Його розглядали як поета та художника, як громадського діяча та сподвижника української боротьби, як малого хлопчика, захопленого пізнанням світу, та як стильного, оточеного увагою молодого чоловіка, як самотню людину, і як Людину, що ніколи не зраджувала собі. Розмаїття поглядів акцентує на усвідомленні глибини і різносторонності Тараса Шевченка, дослідженні граней його особистості, пошуку «Свого Шевченка».

Серед позитивних тенденцій конкурсу варто зазначити:

1) активне прослідковування тяглості традиції та боротьби за збереження власної національної ідентичності українським народом від часів Тараса Шевченка;

2) багато учасників конкурсу по-новому відкрили для себе творчість поета під час підготовки до написання есе, часто вперше віднайшовши глибинну актуальність віршів для українців сьогодні;

3) велика кількість учасників підкреслює осмислення та переосмислення творчості Тараса Шевченка молоддю, адже формат есе розширює горизонти експериментування з текстом та власними роздумами;

4) приємно було доволі часто читати про те, що багато хто вперше познайомився з творчість Тараса Шевченка слухаючи вірші зі старих, але дуже цінних «Кобзарів» бабусь та дідусів, які берегли власні примірники як символ роду, коріння якого зараз проростає усвідомлюючи потребу продовження та збереження традицій, культури, мови.

Водночас є ряд недоліків, які не применшують здобутків учасників та загальної цінності проведення конкурсу, а окреслюють найближчі перспективи розвитку:

1) значна частина учасників, зокрема серед категорії 5-8 класів, віддала перевагу традиційним хрестоматійним висловлюванням щодо біографії автора, упускаючи необхідність власного сприйняття постаті Тараса Шевченка, його творчості чи значення в сучасному житті українців;

2) трапляються порушення академічної доброчесності, технічні недопрацювання відповідно до вимог конкурсу, а також невичитані тексти.

Підбиваючи підсумки Всеукраїнського конкурсу есе «Мій Шевченко», вбачається перспективним у наступному році розширення географії та вікових обмежень учасників, а також запровадження окремих номінацій літературних жанрів.

ЄРМОЛЕНКО Світлана Іванівна – секретар, член ГО «Інноваційні обрії України», кандидат педагогічних наук, доцент, учитель закладу загальної середньої освіти української мови та літератури, вчитель-методист, спеціаліст вищої категорії ліцею №4 Мелітопольської міської ради Запорізької області.

На мій погляд, так, сучасна Україна потребує таких конкурсів, щоб ширити українське слово серед різних верств населення. Конкурс

охопив такі три важливі аспекти: робота в команді з фахівцями високого гатунку; опрацювання великої кількості конкурсних робіт учнів та студентів різних вікових категорій; толерантне ставлення до учителів, які підготували конкурсанти.

Отже, команда журі вражає: це фахівці з української мови та літератури, які працюють у різних закладах освіти: Біляцька В.П., Деркачова О.С., Дибовська О.В., Землянська А.В., Кабаненко А.М., Кобилко Н.О, Кобилко Н.А., Семиног О.М., Сергієнко Т.І., Скляренко З.М., Слободзян Л.А., Тихоненко М.М., Ушневич С.Е., Циганок О.О., Шабанова Т.В. Організація онлайн-зустрічей головою журі Шаровою Т.М. була на належному рівні: будь-які робочі моменти вирішувалися миттєво; члени журі злагоджено комунікували між собою; доброзична та тепла атмосфера між колегами; робота кипіла і вдень і вночі.

Щодо конкурсних робіт, то хочеться сказати, що переважна частина конкурсанти належно попрацювала над своїми творами. Але, на жаль, були роботи, які не відповідали формату конкурсу. Окрім того, тема про Тараса Шевченка нині є актуальною, адже в нас війна, а ворог знищує пам'ятки культури на захоплених територіях. Серед таких і пам'ятники Тарасові Григоровичу. Шевченко став символом незламності та перемоги. Його сучасний образ Воїна для учнів та студентів не метафоричний, а реальний. Молодь по-іншому сприймає творчість поета, а це змінює основні наративи, які ми, більш старше покоління, звикли пов'язувати з іменем Шевченка. Тому актуальність конкурсу незаперечна і велика кількість конкурсних робіт цьому є також доказом.

Окреме слово хочеться сказати про вчителів, які керували учнями. Переважна більшість добросовісно та відповідально прочитали умови конкурсу та спрямували конкурсанти у потрібне русло. Але не всі, що, на жаль, вказує на недостатню кваліфікацію. Взаємодія вчителя з талановитою дитиною – це певний вид насолоди від інтелектуальної дотичності до іншої думки, до іншого світобачення. Учителі словесники формують національну свідомість молодого українця чи українки, а це велика відповідальність.

Дуже вдячна організаторам конкурсу за можливість стати свідком формування нового світогляду до такого вже ніби нам добре знайомого незнайомця Тараса Григоровича Шевченка.

КАБАНЕНКО Алла Миколаївна – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, відмінник народної освіти ВСП «Київський фаховий коледж комп'ютерних технологій та економіки Національного авіаційного університету».

Конкурс есе «Мій Шевченко», насамперед, виконав найважливіше завдання – об'єднав учнівську та студентську молодь України, надав можливість виявити активну громадянську позицію, національний патріотизм.

Конкурсні роботи можна сприймати й як певне соціологічне дослідження, що виявило не тільки знання молоддю творчості Тараса Шевченка, розуміння його місця у вітчизняній історії, культурі, а й те, що, незалежно від віку, територіальності навчання, форми здобуття освіти, сучасна молодь є громадянсько активною, патріотично налаштованою, національно мотивованою.

У цілому конкурс можна порівняти з тисячоголосою потужною емоційною хвилею, у якій – віра в Перемогу, ненависть до ворога, горе окупації, відчай втрати домівки й рідних поєднані з розумінням особистої причетності кожного учасника, його рідних, вчителів, друзів до велично-трагічної долі сьогоденної України, за яку колись і Тарас Шевченко поклав душу й тіло.

Так, роботи різні за змістом, способом висловлення думок, мовленнєвими можливостями їх авторів... Але мене як викладача найбільше схвилювало есе, що закінчується такими словами (довільний переказ, не цитування): «Сьогодні вчителька на уроці української літератури знову не дочитала нам поему «Сон» Тараса Шевченка, бо пролунала повітряна тривога – і нам довелося вже вкотре спуститися в укриття. Але школа наша ще є... ». Не тільки зворушливо, але й глибоко символічно: є школа, є вчителька, яка просто не може не прочитати Шевченкову поему учням, є діти, які люблять Україну.

Маю такі пропозиції щодо проведення наступних конкурсів:

1. Розмежувати категорію «5 -8 класи», «9-11 класи» так: «5 та 6 класи», «7,8 та 9 класи», «10 та 11 класи», адже не можна

об'єктивно порівняли мовні/мовленнєві уміння, наприклад, учня 5 і 8 класів або 9 та 11.

2. Не вважати вартим заохочення вчителя/викладача тільки за кількісним показником залучення учнів до участі в конкурсі, коли, наприклад, конкурсні роботи виконують усі учні одного класу: здебільшого ці роботи низької якості; конкурс має проходити поетапно: на рівні класу, паралелі тощо, а вже кращі есе подавати на конкурс. Інша справа, коли кілька учнів школи стали переможцями.

3. Не перевіряти й не оцінювати роботи, виконані не у форматі есе, зокрема кросворди.

КОБИЛКО Надія Олександрівна – член ГО «Інноваційні обрії України», викладач української мови та літератури вищої категорії, старший вчитель філії ДНЗ «Охтирський центр ПТО» смт. Велика Писарівка Сумської області.

Цьогоріч конкурс есе «Мій Шевченко» набув Всеукраїнського значення. Це стало надзвичайно важливим і відповідальним кроком у роботі всієї команди.

П'ять ключових постулатів:

1. Ми мали змогу популяризувати Шевченкове слово в більш широкому форматі.

2. Проведення Конкурсу сприяло налагодженій тісній співпраці між освітніми закладами різних рівнів акредитації та Громадської організації «Інноваційні обрії України», а отже, популяризація самої організації.

3. Ураховано запити та побажання учасників Конкурсу щодо висвітлення їхнього бачення Тараса Шевченка.

4. Досягнуто одного з головних завдань – виховання толерантного відношення до людей через призму бачення конкурсантів.

5. Забезпечено наступність духовного й морального досвіду поколінь, підготовку особистості до успішної життєдіяльності.

Але разом із тим є питання, на які звернули увагу. Зважаючи на масштабність Конкурсу, частина педагогічних працівників зосередилась на кількості, а не на якості робіт здобувачів освіти.

Відтак у роботах не прослідковується системність над розвитком творчого мислення та такого ж викладу матеріалу.

Найпоширенішими помилками стали невідповідність жанру есе та недотримання вимог до оформлення творів. Слушною буде думка про те, що надалі такі роботи не будуть допущені до Конкурсу, відповідно – і не відзначені керівники.

КОБИЛКО Наталія Андріївна – член ГО «Інноваційні обрії України», кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Харківського національного університету внутрішніх справ.

Працюючи в складі журі Конкурсу есе «Мій Шевченко, була долучена до перевірки робіт за всіма категоріями.

Можна виокремити такі позитивні моменти:

1. Зацікавлення учнів і студентів творчістю Великого Кобзаря та маловідомими фактами його біографії, про що свідчать наведені в есе приклади.

2. Залучення учасниками до власних творів авторської поезії, що ще раз підкреслює той факт, що Конкурс дає можливість розкрити творчий потенціал молоді.

3. Найбільше вразили глибина занурення у внутрішній світ людини, емоційність викладу, що робить постать Тараса Григоровича близькою кожному. Читаючи такі есе, співпереживали як автору, так і головному герою.

4. Чимало учасників зобразили модерного Шевченка: модника, популярного художника, активіста на Євромайдані, відважного воїна, який наближає перемогу в російсько-українській війні.

Проте маємо і недоліки конкурсних робіт, серед яких:

1. Недотримання академічної доброчесності, залучення до власних творів матеріалів з мережі Інтернет та методичних розробок.

2. Порушення структури есе як жанру. Учасники надсилали кросворди, твори-роздуми, оповідання або просто власну поезію.

СЕМЕНОГ Олена Миколаївна – член ГО «Інноваційні обрії України», доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка.

Уже кілька тижнів поспіль ми живемо у життєдайному просторі есе учасників та учасниць усенародного конкурсу «Мій Шевченко». Цього року до участі в Конкурсі долучилось 3309 учасників.

Мені пощастило ознайомитись із учнівськими та студентськими есе. Здається, прожила наче ціле життя із цими роботами...Роботи різні за характером і підходами до написання, до міркувань. Є роботи, написані спішно, авторам варто ще попрацювати над стилем. Є і схожі роботи, можливо, варто перевіряти на дотримання доброчесності. І це внести в Положення про всеукраїнський конкурс есе учнівської та студентської молоді «Мій Шевченко».

Значна ж частина учнівських та студентських есе тонко передають думки, хвилювання, пережиті серцем і розумом емоції, оптимістично філософський погляд на життя, неповторний ідіостиль виконання.

Загалом глибоко зворушена. Деякі роботи перечитувала кілька разів поспіль. «Мій Шевченко вчить мене, що ходити по краю провалля, навіть з небезпекою звалитися вділ є більшим щастям, ніж сидіти на дні хоч би і з цілою чашкою», – читаю в одній із конкурсних робіт.

А в іншій роботі знаходжу і такі рядки: «Ми не лукавили з тобою, Ми просто йшли; у нас нема Зерна неправди за собою, – як просто про життя і дружбу пише Шевченко. Його герої поезій розмовляють очима, душею, серцем. І моя душа теж просить слова. Написати про мого Шевченка».

Молоді колеги влучно наводять приклади естетично й морально-етичних, енергетично потужних крилатих висловів Тараса Шевченка, що слугують «мовним знаком культури» України (С. Єрмоленко): «Борітеся — поборете, Вам Бог помагає!»; «За вас правда, за вас слава І воля святая!»; «За честь, славу, за братерство, За волю

Вкраїни», але вже в нових мовно-літературних, культурно-історичних контекстах, асоціативно-образних смислах.

Наприклад: «Мій Шевченко із правдою своєї породи та ідеєю «і чужого научатись, і свого не цуратись» горів смолоскипом. І горить. Натхненно, вибухово, пристрасно, безкомпромісно. Із патріотизмом, що не шукає виправданя».

Маємо рефлексії українських мовних особистостей щодо вічних духовних цінностей. Енергетика Шевченкового мовленого слова живить юну творчість, сприяє розвитку мовної культури, самореалізації і самовираженню мовців. Природне і водночас небуденне, «без золота, без каменю, без хитрої мови», Шевченкове слово спонукає відчувати себе ще більшою мірою відповідальними за своє буття і свою місію в цьому світі.

Слушно зауважує І. Дзюба про те, що, «ми все ще на шляху до глибшого пізнання поета... Тараса Шевченка ми розуміємо настільки, наскільки розуміємо свій час і Україну в ньому... через Т. Шевченка переосмислюємо давній час і свою добу, колишню та сьогодишню Україну, її проблеми».

Конкурс спонукав глибше зрозуміти і відчувати партнерство і мовно-педагогічну взаємодію між членами журі, яких об'єднала громадська організація (ГО) «Інноваційні обрії освіти». Т. Шарова, голова ГО, вміє дружньоюцирим словом зацікавити, переконати, спонукати, заохотити, зріднити. Це вмотивовується високим рівнем загальної культури, невід'ємним складником якої є прекрасне вміння дружити.

В українській мові, до речі, створена ціла палітра епітетів до слова «справжній друг»: безкорисливий, близький, випробуваний, відважний, відданий, вірний, гарний, давній, добрий, дорогий, дорогоцінний, душевний, єдиний, задушевний, істинний, любий, люб'язний, милий, надійний, найближчий, найкращий, незмінний, нерозлучний, перший, постійний, приятний, сердечний, славний, співчутливий, справедливий, старий, турботливий, шанований.

Дружба в нашій команді – це довіра, перевірена часом і ситуаціями, це толерантність і відповідальність. Дружба робить людину сильною. В основі дружби рідне, родинне слово – яскраве, образне, педагогічно доцільне, висококультурне, філософсько-

світоглядний чинник «Я». Тарас Шевченко не був педагогом за освітою, однак саме він навчав і навчає цілі покоління українців цінувати свою мову і свою державу.

СЕРГІЄНКО Тетяна Іванівна – член ГО «Інноваційні обрії України», кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин та соціально-гуманітарних дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Цього року долучилася до потужної команди-колег-однодумців. Можливість взяти участь у Всеукраїнському конкурсі есе «Мій Шевченко», присвяченому творчості великого Кобзаря надала Громадська організація «Інноваційні обрії України», взявши на себе всю відповідальність за організацію заходу. Для нас, команди-однодумців, цей конкурс дуже важливий! Ми сприймаємо його не просто як розвагу, а як цінне джерело інформації про те, як наша молодь бачить українського письменника та сприймає його творчість.

Щодо конкурсантів, то вони взяли участь у конкурсі есе «Мій Шевченко» подаючи рукописи оригінальних творів українською мовою на тему особистого сприйняття постаті письменника, його творчості та значення в житті українців. Авторами робіт були здобувачі освіти закладів загальної середньої, професійної (професійно-технічної) та вищої освіти, змагаючись за право бути кращими, демонстрували знання та навички з зазначеної тематики.

Кожна робота виділялася своєю індивідуальністю. Всі учасники конкурсу продемонстрували творчий підхід щодо відтворення власних думок. Особисто мене порадувало, що багато хто підійшов доволі оригінально до завдання оформивши есе висловами з творів Т.Г. Шевченко, картинками і фото українського поета, прозаїка, мислителя, живописця, гравера, етнографа та громадського діяча. Також, вразила кількість робіт які конкурсанти подали цей рік.

Нажаль під час роботи в якості журі на всеукраїнському конкурсі есе учнівської та студентської молоді «Мій Шевченко» окрім позитивних моментів все ж таки були виявлені й недоліки. І саме на них хотілося б звернути увагу для того щоб уникнути подібних помилок в майбутньому. По-перше, це невідповідність вимогам які були зазначені в інформаційному постері Конкурсу, щодо вимог до

конкурсного есе та його оформлення. По-друге, це порушення принципів чесності та порядності у дотриманні академічної доброчесності.

Але, незважаючи на це позитивних вражень було більше! Вечері перечитуючи конкурсні роботи особисто я з душевним трепетом відкривала кожний документ і побачила безліч молодих талантів. Тож дуже приємно що серед наших дітей є стільки ініціативної молоді здатної нестандартно мислити та виражати свої думки. Здібні, талановиті люди є великою цінністю суспільства.

Також, хотілося б відзначити роботу оргкомітету Конкурсу, який не дивлячись на воєнний стан в Україні працював доволі злагоджено. І подякувати всім організаторам Всеукраїнського конкурсу есе «Мій Шевченко» за чудові враження та набутий досвід. Бажаю подальших творчих успіхів та процвітання!

СКЛЯРЕНКО Зінаїда Володимирівна – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Мелітопольського фахового коледжу культури і мистецтв.

До роботи в складі журі по перевірці есе долучилася вперше. Хвилювання й побоювання швидко розвіялися від дружньої й щирої підтримки голови Громадської організації «Інноваційні обрії освіти», зокрема в особі Тетяни Шарової. Дуже допомогло й спрямувало на належну роботу проведення оперативних (робочих) нарад.

Мала можливість ознайомитися з роботами всіх категорій. За кожним рівнем були представлені сильні, цікаві й оригінальні роботи. Іноді, правда, дещо дивувало, як шестикласниця ідеально коментує твори, які вивчаються у 9 класі.

Позитивні моменти у проведенні конкурсу:

1) абсолютно погоджуюсь із визначеними вже шістьома пунктами;

2) вражає «географія» конкурсу;

3) більшість робіт, у яких конкурсанти ділилися власними думками, є дійсно шедевральними;

4) конкурс засвідчив, що творчість Тараса Шевченка і в XXI столітті спонукає молодь замислитися над сенсом життя;

5) особистий ПОЗИТИВ: надзвичайна вдячна за набутий досвід та знайомство з щирими колегами – однодумцями.

Пропозиції:

1) відкоригувати Положення конкурсу, у якому чітко зазначити вимоги щодо оформлення та написання робіт;

2) покласти на викладача, який підготував конкурсанта, обов'язок заповнити заявку-звіт, у якій зазначити повну назву установи, ПІБ викладача + категорія, ПІБ здобувача освіти;

3) продовжити роботу щодо надання даному конкурсу Статусу Міжнародного.

СЛОБОДЗЯН Леся Анатоліївна – старший викладач Хмельницького політехнічного фахового коледжу НУ «Львівська політехніка».

Цьогоріч я вперше працювала у складі журі Всеукраїнського конкурсу есе учнівської та студентської молоді «Мій Шевченко», була долучена до перевірки робіт учасників 5-8 та 9-11 класів. Усвідомлюючи всю відповідальність, спочатку хвилювалася, але своєчасна підтримка голови ГО «Інноваційні обрії освіти» Тетяни Михайлівни Шарової, її готовність у будь-який час надати слушну пораду, допомогли зібратись і оперативно, своєчасно завершити перевірку робіт.

Приємно визнати, що сучасна молодь усвідомлює, що сьогодні як ніколи творчість Кобзаря є актуальною. Деякі есе вразили розумінням того, що історія повторюється, що нам слід учитися на помилках і дбати про майбутнє власними силами, як цього і вчив поет. Траплялися досить глибокі, оригінальні роботи (казки, акровірші).

На жаль, були й висловлення, де думки викладені на елементарному рівні, не було послідовності, завершеності, бракувало особистісної позиції автора. Для України сьогодні надзвичайно важливі такі конкурси, адже вони сприяють відкриттю нових обдарувань, збагачують освітні та культурні традиції нашої країни.

Щиро дякую організаторам, членам журі за досвід, за можливість ще раз переконатись у тому, що молодь України шанує, возвеличує любов до творчості Великого Кобзаря!

ТИХОНЕНКО Марина Миколаївна – член ГО «Інноваційні обрії України», вчитель української мови і літератури, англійської мови опорного закладу «Кобеляцький ліцей № 2 імені Олеся Гончара Кобеляцької міської ради Полтавської області».

Можу сказати, що я та члени журі були дуже приємно вражені всіма роботами. Найбільше мені сподобалось, що деякі есе абсолютно захоплюють з першої сторінки. Учасники вміло акцентували увагу на важливих моментах, а компетентне журі, швидко зацікавилися й читали без зупинки. Думки дописувачів настільки креативні, що завжди цікаво, що буде далі.

Крім чудових моментів есе, хочу відзначити те, що всі вони містять досить глибокий життєвий і філософський зміст. Автори використовують цікаві образи, за допомогою яких можна показати, що таке добро, а що зло, чим вони відрізняються і до чого можуть призвести. Досвід здобувачів освіти базувався на філософії та справив неабияке враження. Дуже цікаво було розгадати всі «ребуси» та «загадки», які нам залишили учасники. Вони, так би мовити, дали зрозуміти, що в житті є багато невідомого і незрозумілого, але якщо дуже захотіти, то все можна зрозуміти. Іноді я на деякий час відкладала тексти і розмірковувала над прочитаним, осмислювала їх, міркувала про аспекти буття та робила висновки.

Загалом, враження від прочитаних творів у мене найкраще. У своїх роботах конкурсанти намагаються розірвати кайдани стереотипів, бюрократії, псевдореалізму та довести власний локальний національний дух.

Основними недоліками робіт є : відсутність повної та точної інформації про учасників та наставників при реєстрації. Однак цей недолік не впливає на позитивне враження від робіт. Організатори відзначили не лише переможців, номінантів, учасників, а й установи та адміністрації закладів освіти.

Висловлюю подяку за організацію конкурсу. Саме такі заходи дозволять просувати українську молодь, пробудять творчі та інтелектуальні можливості здобувачів освіти.

УШНЕВИЧ Соломія Едуардівна – член ГО «Інноваційні обрії України», кандидат філологічних наук, доцент кафедри початкової освіти Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника.

Без сумніву, творчий геній Тараса Шевченка переживає нове осмислення в усіх можливих ракурсах сьогодення. Художні тексти Кобзаря затребувані як інтелектуальною елітою, так і юними тінейджерками. Цитати з творів заповнили інтернет мережу, білборди великих міст і маленьких селищ, його вірші декламують школярі й солдати в окопах. Всесвітньо відомий «Кобзар» називають книгою пророцтв і зашифрованих знаків. Аксіологічною проблемою авторської свідомості Тараса Шевченка є пошуки шляхів до розуміння природи національних цінностей.

Уже 5 рік поспіль громадська організація «Інноваційні обрії України» успішно реалізовує проєкт «Мій Шевченко» у художніх есе учнівської та студентської молоді. Показово, що ця ініціатива з регіональної вийшла на рівень Всеукраїнського конкурсу із залученням тисячної аудиторії учнів, батьків, учителів, викладачів, членів журі. 2023 року ми зрозуміли, що працює потужна команді одностудентів на популяризацію, мотивацію, промоцію творчості Кобзаря, перш за все, у свідомості нашої молоді.

Читаючи творчі роботи з усіх задекларованих категорій, хочемо звернути увагу на націоналізацію ментальності. Ймовірно, російсько-українська війна, (пост) травматичний синдром, вимушена еміграція сприяли глибшому усвідомленню власної ідентичності. Ми перечитали сотні робіт і практично в кожному есе творчість Шевченка інтерпретується крізь призму українства, націємислення, націєтворення (авторські тексти конкурсантів).

Дуже активною цьогоріч була категорія 5-8 класи, у їхніх роботах переважало знання шкільної програми, оприсутнювалася якість роботи вчителя-словесника і, звісно, наукового керівника. Вражали своєю відвертістю й «оголеністю душі» творчі роботи учнів 9-11 класів. Цікаві розмірковування зустрічалися в есе студентів коледжів, які в силу свого віку є найвразливішою категорією молоді. Деяко меншою аніж очікували була активність студентів ВНЗ,

мабуть, це пов'язано з активною роботою у волонтерських організаціях та участю громадському житті.

Всеукраїнському конкурсу есе учнівської та студентської молоді «Мій Шевченко» хочемо побажати довгих років життя, а майбутнім учасникам – уважно читати вимоги до написання й оформлення робіт, добре усвідомлювати відповідальність за використання чужих думок, працювати над підвищення якості володіння граматичними нормами української мови.

ЦИГАНОК Оксана Олександрівна – член ГО «Інноваційні обрії України», кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Протягом багатьох десятиліть творчість Тараса Шевченка була і залишається джерелом для дослідників щодо специфіки мови творів, ідейно-художнього змісту, впливу на подальший розвиток української культури та громадянської ідеї, на виховання молодого покоління українців.

Творчість Шевченка національна та інтернаціональна, гуманна та самобутня, загальнодоступна, його слово – серце української поезії, одне з найвизначніших явищ в мистецькому доробку, а сам він – майстер національної поезії, який і крізь століття ділиться з людьми радіщами живого слова.

У 2023 році з метою залучення учнівської та студентської молоді до пізнання та збереження української мови та літератури, традиційної культури, пропаганди сучасних досягнень з літературознавства, виховання патріотизму та кращих національних чеснот, формування національної самосвідомості і гідності було проведено Всеукраїнський конкурс есе учнівської та студентської молоді «Мій Шевченко» (2023).

Варто відзначити чітку організацію Конкурсу та злагоджену роботу членів журі. Тетяна ШАРОВА, голова Правління ГО «Інноваційні обрії України», доктор філологічних наук, професор Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» створила належні умови для його проведення.

Мета заходу – підвищення мотивації до вивчення і зацікавлення учнів та студентів творчістю Т. Шевченка.

Маємо наголосити на тому, що попри усі негаразди, пов'язані з воєнними подіями, що відбуваються в країні, на конкурс було надіслано надзвичайно велику кількість робіт – 3309, які надійшли з різних регіонів держави. Викликає захоплення й той факт, що серед робіт є есе, надіслані з міст, селищ та сіл, що є свідченням небайдужості сучасної молоді до інтелектуальних змагань, незалежно від місця проживання чи перебування.

Аналіз результатів Конкурсу свідчить про те, що більша частина учнів та студентів змогла продемонструвати знання про життя і творчість Тараса Шевченка, виявила самостійність мислення під час написання творчих робіт, уміння аналізувати художній текст, застосовувати літературознавчі факти.

Варто відзначити високий рівень знань учнів та студентів, оригінальність, патріотичну наснаженість, мовну вправність юних авторів і авторок.

Утім, маємо звернути увагу і на недоліки, виявлені в ході перевірки надісланих робіт. Зокрема, під час написання конкурсних робіт у деяких учнів виникали певні труднощі із виконанням ідейно-художнього аналізу поезії. Типовими помилками у творчих роботах є лексичні, граматичні та стилістичні. Далеко не всі учні та студенти дотримувалися вимог щодо написання есе (обсяг, відповідність жанровим особливостям). Однак, загалом школярі виявили достатній рівень сформованих знань щодо життєвого та творчого шляху Т. Шевченка.

Узявши участь у конкурсі, учні та студенти виявили свою повагу до Великого Кобзаря, продемонстрували знання й уміння інтерпретувати його твори, поділилися думками про місце й роль Т. Г. Шевченка в боротьбі за незалежність нашої держави й національну ідентичність українців, у тому числі, у контексті подій, що відбуваються зараз у країні.

ШАБАНОВА Тетяна Віталіївна – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Бериславського фахового педагогічного коледжу імені В.Ф. Беньковського Херсонського державного університету (за згодою).

Саме завдяки Громадській організації «Інноваційні обрії України» та за підтримки Тетяни ШАРОВОЇ, голови Правління ГО «Інноваційні обрії України», доктора філологічних наук, професора Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного, головного наукового співробітника відділу роботи з обдарованою молоддю Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» (зібрала потужну команду фахових професіоналів, організувала оперативні та змістовні наради членів журі, обмін досвідом, надавала індивідуальні консультації, слухні поради фахівця) проведено грандіозний Всеукраїнський конкурс есе «Мій Шевченко».

Тільки цей Конкурс есе (як письмова форма проведення) цьогоріч на міжнародному рівні (учасники надсилали роботи із-за кордону, ділилися у соцмережах інформацією про Конкурс у Польщі, Чехії, Німеччині та інших країнах) сприяв популяризації творчої спадщини Тараса Шевченка, актуалізації пам'яті про Кобзаря та його ролі у закладанні духовних основ української нації, утвердженню морально-етичних заповідей митця як важливого чинника консолідації суспільства, національно-патріотичному вихованню здобувачів середньої, професійної та вищої освіти, збереженню і розвитку інтелектуального потенціалу України, підтримці і стимулюванню талановитої молоді і творчої праці педагогів.

Члени журі згадано та невтомно працювали не лише увечері після виконання посадових обов'язків, педагогічного навантаження, організаційної та методичної роботи, а й у вихідні дні.

Протягом трьох тижнів брала участь у перевірці робіт Всеукраїнського конкурсу есе «Мій Шевченко», працювала з конкурсними роботами таких вікових категорій: здобувачі освіти середніх класів закладів загальної середньої освіти (5-8 класи), здобувачі освіти старших класів закладів загальної середньої освіти (9-11 класи). Найбільша кількість учасників серед здобувачів освіти середніх класів закладів загальної середньої освіти (5-8 класи).

Під час перевірки конкурсних робіт виявлено ряд позитивних моментів: молодь креативно і критично мислить, оригінально викладає думки.

Вразили у роботах конкурсантів і палітра почуттів, і невичерпна мудрість, і оригінальність стилю викладу думки, і європейський контекст у трактуванні Шевченка, і надзвичайний емоційний стан співпереживання очевидців лиха війни, адже конкурсанти зазначали зростання актуальності творів Кобзаря, розуміння його ролі у часи війни за Україну.

Серед робіт вирізнялися естетично оформлені: рукопис на вишитому рушничку, з орнаментами української вишивки, робота прикрашена власними малюнками та особистими фото Березинь Шевченкового слова. Були серед конкурсантів і автор сценарію фільму про Шевченка, і автор снів Шевченка, і співбесідник Кобзаря, і автор казки про «Кобзар», і дослідниця ідеї Соборності України в творчості Тараса Шевченка, художниця, волонтерка; і автор уявного діалогу з Кобзарем.

Типові помилки конкурсантів під час перевірки конкурсних робіт:

✓ Невідповідність жанру есе (надіслали кросворди, авторську поезію, акровірші).

✓ Недотримання вимог академічної доброчесності (плагіат або копіювання чужих думок чи історій, есе створено не самостійно автором, у співавторстві, на жаль, авторами есе є не здобувачі середньої освіти, бо 5-8 кл. аналізують твори Т.Г. Шевченка, зазначені у програмі з української літератури 9 кл.; наявні вставки тексту з інтернету: іншого кольору фон).

✓ Малий обсяг роботи 1-2 абзаци (орієнтовний обсяг есе – 2 сторінки формату А-4). Недотримання вимог щодо технічного оформлення творів. Текст подали інших параметрів (шрифт набору – Times New Roman, кегль 14 pt, міжрядковий інтервал – 1,5, усі поля – 2 см). Не виділені абзаци (абзацний відступ – 1,25 см). Необхідно використовувати кутові лапки («...»), розрізняти символи дефісу (-) і тире (–). Не було назви есе. У роботах наявні змістові (фактичні: спотворення фактів і дат біографії Т.Г. Шевченка, порушення послідовності викладу думок), лексичні, граматичні, орфографічні,

пунктуаційні помилки). Найпоширеніші: тавтологія, правила уживання у(в) та і(й).

Перспективи конкурсу з урахуванням наступних власних міркувань:

✓ на конкурс **обов'язково і лише** вчитель (викладач) надсилає в одному електронному файлі окремими 2 документами: 1) повну назву закладу освіти, електронну адресу і контактний телефон (здобувача освіти та вчителя (викладача) одночасно з 2) конкурсною роботою з корпоративного акаунту;

✓ перевіряти лише роботи, які відповідають вимогам Конкурсу;

✓ перевірку робіт здійснювати за 9 категоріями (9 груп членів журі, член журі перевіряє лише одну категорію, опрацювання великої кількості конкурсних робіт окремої категорії (найбільше робіт було здобувачів освіти 5-8 кл.) передбачає більшу кількість членів журі): окремо здобувачі освіти 5 кл., 6 кл., 7 кл., 8 кл., 9 кл. та розділити на 2 групи роботи здобувачів освіти ЗФПО педагогічні та заклади освіти професійної/професійно-технічної; 2 групи роботи здобувачів вищої освіти закладів вищої освіти України філологічного напрямку та інші.

✓ використовувати Критерії оцінювання письмових робіт (таблиця на 12 балів з програми);

✓ при відзначенні закладів освіти, від яких на адресу Оргкомітету надійшло 5+ конкурсних робіт, звернути увагу не лише на кількість, а й на якість робіт здобувачів освіти (роботи з одного закладу освіти мають набрати найбільшу кількість балів).

ШАРОВ Сергій Володимирович, співзасновник ГО «Інноваційні обрії України», кандидат педагогічних наук, доцент Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного

Уже п'ятий рік поспіль нашою Громадською організацією «Інноваційні обрії України» проводиться конкурс есе «Мій Шевченко». Приємно, що кількість учасників кожного року зростає. Але поряд із тим, збільшується кількість видів робіт з боку організаторів, що передбачає обов'язкове оприлюднення всієї супровідної документації та результатів Конкурсу на офіційному ресурсі Громадської організації «Інноваційні обрії України». Технічно, здавалось би це не

складно, однак, маємо вже досить потужну сторінку Конкурсу (з 2018 по 2023 рр.), де здобувачі освіти, керівники та батьки могли своєчасно побачити результати інтелектуального змагання: <http://obrii.org.ua/konkurs>.

Аналізуючи надані членами журі та оргкомітетом матеріали, що потребують оприлюднення, мушу констатувати, що головним документом для усіх учасників Конкурсу є Положення, яке можна не лише переглянути на сайті, а й завантажити собі для подальшого використання за [посиланням](#)».

Різні етапи роботи Конкурсу передбачали інформування Конкурсу, що представлено на сайті ГО «Інноваційні обрії України». Структурно, інформація про Конкурс у 2023 році має такий вигляд:

1. Інформаційний постер Конкурсу, завантажити [за посиланням](#)
2. Лист ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» «Про організацію та проведення конкурсу есе «Мій Шевченко», завантажити [за посиланням](#)
3. Вимоги, завантажити [за посиланням](#)
4. Журі, завантажити [за посиланням](#)
5. Організаційний комітет, завантажити [за посиланням](#)
6. Реєстр учасників Всеукраїнського конкурсу есе учнівської та студентської молоді «Мій Шевченко» - 2023, завантажити [за посиланням](#)
7. Перелік переможців, учасників Конкурсу
5-8 кл.
 - Переможці, завантажити [за посиланням](#)
 - Номінанти, завантажити [за посиланням](#)
 - Учасники, завантажити [за посиланням](#)9-11 кл.
 - Переможці, завантажити [за посиланням](#)
 - Номінанти, завантажити [за посиланням](#)
 - Учасники, завантажити [за посиланням](#)Коледжі.
 - Переможці, завантажити [за посиланням](#)
 - Номінанти, завантажити [за посиланням](#)
 - Учасники, завантажити [за посиланням](#)Заклади вищої освіти

- *Переможці, завантажити за посиланням*
- *Номінанти, завантажити за посиланням*
- *Учасники, завантажити за посиланням*

8. Нагороди

5-8 кл.

Дипломи переможців:

- *I місце, перейти за посиланням*
- *II місце, перейти за посиланням*
- *III місце, перейти за посиланням*
- *Грамоти номінантів, перейти за посиланням*
- *Подяки учасників, перейти за посиланням*

Подяки керівникам:

- *За підготовку переможця, перейти за посиланням*
- *За підготовку номінанта, перейти за посиланням*
- *За підготовку учасника, перейти за посиланням*

9-11 кл.

Дипломи переможців:

- *I місце, перейти за посиланням*
- *II місце, перейти за посиланням*
- *III місце, перейти за посиланням*
- *Грамоти номінантів, перейти за посиланням*
- *Подяки учасників, перейти за посиланням*

Подяки керівникам:

- *За підготовку переможця, перейти за посиланням*
- *За підготовку номінанта, перейти за посиланням*
- *За підготовку учасника, перейти за посиланням*

Коледжі

Дипломи переможців:

- *I місце, перейти за посиланням*
- *II місце, перейти за посиланням*
- *III місце, перейти за посиланням*
- *Грамоти номінантів, перейти за посиланням*
- *Подяки учасників, перейти за посиланням*

Подяки керівникам:

- *За підготовку переможця, перейти за посиланням*
- *За підготовку номінанта, перейти за посиланням*

- *За підготовку учасника, перейти за посиланням*

Заклади вищої освіти

Дипломи переможців:

- *I місце, перейти за посиланням*
- *II місце, перейти за посиланням*
- *III місце, перейти за посиланням*
- *Грамоти номінантів, перейти за посиланням*
- *Подяки учасників, перейти за посиланням*

Подяки керівникам:

- *За підготовку переможця, перейти за посиланням*
- *За підготовку номінанта, перейти за посиланням*
- *За підготовку учасника, перейти за посиланням*

9. Статті про Конкурс есе «Мій Шевченко - 2023»

- *Конкурс есе крокує вперед!*
- *Робоча нарада членів журі Всеукраїнського Конкурсу есе*
- *Прийом матеріалів на Конкурс есе завершено!*
- *Реєстр учасників Конкурсу*
- *Увага! Відтермінування результатів Конкурсу*
- *Робоча нарада із членами журі з метою узгодження*

результатів Конкурсу

- *Спільна нарада оргкомітету та членів журі Всеукраїнського Конкурсу*
- *Всеукраїнський конкурс есе учнівської та студентської молоді відбувся!*
- *До уваги конкурсантів та їх керівників!*

Така потужна структура інформаційного висвітлення Конкурсу можлива лише за умови злагодженої роботи членів журі та оргкомітету. Станом на початок квітня 2023 року усі здобувачі освіти та їх керівники мають нагородні матеріали: дипломи, грамоти, подяки, що також розміщені на сайті та можуть бути завантажені конкурсантами у будь-який момент.

Щиро вдячний усій команді однодумців, які за короткий проміжок часу опрацювали великий масив конкурсних робіт та спрацювали на високому професійному рівні. Слід зазначити, що за безпосередню обробку результатів конкурсних робіт, зведення їх до однакового формату за різними категоріями, формування масиву

нагород відповідали члени оргкомітету. Оскільки ця робота здійснювалася уручну, цей величезний фронт роботи вимагав великої відповідальності та просто титанічної працездатності. Оргкомітет працював майже 24 години на добу, намагаючись швидше оприлюднити результати та надати посилання на нагороди.

Як слабка сторона, хочу наголосити на безвідповідальності/необізнаності окремих учасників щодо заповнення форми заявки. Дуже багато часу витрачалось на прибирання зайвих пробілів, порожніх рядків, перейменування закладів освіти відповідно до ЄДЕБО, виправлення прізвищ учасників та їх керівників. Викликають здивування ситуації, коли керівник здобувача освіти пізно ввечері дзвонить та повідомляє про помилку в назві закладу освіти або прізвищі й вимагає швидко її виправити. Після значного часу, що витрачається на перевірку причини помилки виявляється, що вона буда допущена на рівні заповнення заявки. Звісно, такі ситуації будуть враховані оргкомітетом у наступному році та зменшені до мінімуму на рівні Вимог до Конкурсу.

ЗЕМЛЯНСЬКИЙ **Анатолій** **Миколайович** – кандидат філософських наук, доцент **Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного.**

До Всеукраїнського конкурсу есе учнівської та студентської молоді «Мій Шевченко» я долучився на етапі розподілу заявок учасників на категорії, подальшої їх технічної обробки та обробки результатів перевірки робіт членами журі, формування нагород і збірки кращих есе тощо. Безумовно, конкурс має бути й розвиватись, оскільки:

– молодь потребує конкурсів, і взагалі будь-яких заходів, де вона може вільно поділитись своїми поглядами й думками про патріотизм, національні цінності, своє сприйняття української літератури та її ролі в сучасному житті, а не обмежується готовими сценаріями та цензурованими педагогами уривками художніх текстів;

– щоб перейти в житті на українську, треба набути навичок читати українською, мислити українською, аргументувати й переконувати українською. Жанр есе та завдання висловити свою позицію у творчій формі відкриває для цього безліч можливостей;

– конкурс у легкій, ненав'язливій формі дозволяє виявляти слабкі місця чи несформовані цінності у здобувачів освіти і коригувати ці моменти, вибудовувати спільні для українців цінності.

Однак є й низка негативних моментів, яких хотілося б уникнути наступного разу:

– низька відповідальних керівників за якість робіт, які подавались на конкурс, а особливо за їхній технічний бік: оформлення, збереження в певному форматі, реєстрацію робіт в Google-формі, внесення здобувачами освіти правильних даних про себе, заклад освіти, вчителя / викладача тощо. Через це значно уповільнився процес обробки зареєстрованих робіт та оформлення нагород, а деякі роботи через неповну завантаженість та відсутність зв'язку зі здобувачами чи їх керівниками внаслідок некоректного заповнення обов'язкових полів реєстраційної форми не змогли отримати гідну оцінку членів журі;

– цінності мають бути справжніми, такими, що не викликають сумнівів або не викликають різнотлумачень, тому педагоги мають уважніше ставитись до того, як і що їхні вихованці говорять про символ української культури, Т. Шевченка. При свободі висловлення думки, прояву творчої індивідуальності здобувачі не мають кидатись у суцільну негацію традиційного бачення в бажанні «осучаснити» митця чи переходити морально-етичні межі.

У подальшому оргкомітет Конкурсу планує підготувати та викласти у вільний доступ кращі есе конкурсантів (збірка есе), що дозволить світові побачити патріотизм сучасної молоді та відчуті їхні думки.

Віримо, що попереду багато конкурсів та інших інтелектуальних змагань для сучасної молоді, однак сподіваємося на те, що наступного року кращі з кращих знову зможуть представити власні міркування, долучившись до Всеукраїнського конкурсу есе учнівської та студентської молоді «Мій Шевченко» поділившись думками зі світом!